

Lajien elinympäristöjen riittävä laatu ja määrä

Ennallistamissuunnitelman teemaryhmä 1

Aija Kukkala

10.6.2025

Suomen ympäristökeskus
Finlands miljöcentral
Finnish Environment Institute

Lajien elinympäristöt ennallistamisasetuksessa

- EU:n luonnon ennallistamisasetuksessa ei ole luonto- ja lintudirektiivin lajien elinympäristöjen tilan parantamiselle samanlaisia määrällisiä tai ajallisia tavoitteita (vuosille 2030, 2040 ja 2050 mennessä) kuin luontotyypeille.
- Ennallistamisasetus asettaa kuitenkin pitkäaikaisen tavoitteen lajien elinympäristöjen tilan parantamisesta ja elinympäristöjen riittävän määrän ja laadun varmistamisesta. Tavoite tulee saavuttaa mahdollisimman pian tai viimeistään asetuksen voimassaolon loppuun (2050) mennessä.
- Jäsenvaltioiden on otettava käyttöön **ennallistamistoimenpiteet, jotka ovat ennallistamisasetuksen velvoittamien, luontodirektiivin luontotyyppeihin kohdistuvien ennallistamistoimenpiteiden lisäksi tarpeen kyseisten lajien elinympäristöjen laadun ja määrän parantamiseksi** (Artikla 4, kohta 7)
- Tämän lisäksi ennallistamisasetuksessa on asetettu tavoite lajien elinympäristöjen riittävän laadun ja määrän ylläpitämisestä (4. artiklassa kohdassa 11). Riittävän laadun saavuttaneet elinympäristöt eivät saa heiketä ja ne alueet, joilla on aloitettu parantamaan elinympäristöjen tilaa, eivät saa heikentyä. Näille alueille on myös järjestettävä seuranta.

EUBI-hanke tuottaa esiselvityksiä lajien elinympäristöistä ennallistamissuunnitelmaa varten

- **Lajit ryhmitellään** ensisijaisen elinympäristön mukaisesti sekä laadun ja määrän parantamiseksi tarvittavien toimenpiteiden suhteen
- **Tulostaulukot** palvelevat ennallistamissuunnitelmaa laativan työryhmän työtä
- **Alustavat excelit löytyvät kokouskansista:** Kokous9_10.6.2025
Lajit (huom. mukana v. 2019 suojelutasoarvioinnin tuloksia)

Kuva: Aija Kukkala

Luonto- ja lintudirektiivin lajit

- Luontodirektiivin lajeja on 140 kpl ja lintudirektiivin lintuja on 254 kpl.
- Pääpaino EUBI-hankkeen tarkastelussa epäsuotuisalla suojelutasolla olevissa lajeissa (luontodirektiivin lajit). Vastaavasti linnuilla taantuva lyhyen ajan trendi toimii rajaavana tekijänä.
- MMM:n hallinnon alan lajeja (mm. riistalajit, kalat) ja vain Ahvenanmaalla esiintyviä lajeja ei tarkastella EUBI-hankkeen tuottamissa taulukoissa.

Kuva: Aija Kukkala

Lajien elinympäristöjen tarkastelua voidaan tehdä monella tarkkuustasolla ja näkökulmalla

- **Lajin elinympäristö** viittaa sellaiseen elinympäristöön, joka kattaa lajin kaikki elämänvaiheet ja niiden vaatimukset, ml. erilaiset biologiset ja fyysiset tekijät, kuten ravinnon, lisääntymisalueet ja suojapaikat.
- **Elinympäristön koko ja/tai määrä:** onko lajilla tarpeeksi suurta aluetta selviytymiseen ja lisääntymiseen pitkällä aikavälillä (onko elinympäristön määrä riittävä)?
- **Elinympäristön laatu:** onko elinympäristöllä mahdollisuus tarjota lajin populaation pysymiseen ja kasvuun tarvittavat olosuhteet?
- Lajien elinympäristöjen arviointi vaatii lajin erityistarpeiden ymmärtämistä. Näin on mahdollista tuottaa arvioita, kuinka hyvin nykyiset alueet vastaavat lajin tarpeisiin.
- Joihinkin luontodirektiivin lajeihin liittyy huomattavia **tietopuutteita**, mikä on haaste elinympäristöjen riittävän laadun ja määrän arvioinnille.

Määritelmät ennallistamisasetuksessa

Ennallistamisasetuksen artikla 3 sisältää **määritelmät lajien elinympäristöjen riittävälle laadulle ja määrälle:**

9) **”elinympäristön riittävällä laadulla”** sellaista lajin elinympäristön laatua, joka mahdollistaa lajin ekologisten vaatimusten täyttymisen missä tahansa sen elinkierron vaiheessa siten, että laji pystyy pitkällä aikavälillä selviytymään elinympäristönsä elinkelpoisena osana sen luontaisella levinneisyysalueella, mikä edistää lajin suotuisan suojelun tason saavuttamista tai säilyttämistä direktiivin 92/43/ETY liitteessä II, IV tai V lueteltujen lajien osalta ja turvaa direktiivin 2009/147/EY soveltamisalaan kuuluvien luonnonvaraisten lintulajien kannat ja lisäksi meriekosysteemeissä edistää ympäristön hyvän tilan saavuttamista tai säilyttämistä;

10) **”elinympäristön riittävällä määrällä”** sellaista lajin elinympäristön määrää, joka mahdollistaa lajin ekologisten vaatimusten täyttymisen missä tahansa sen elinkierron vaiheessa siten, että laji pystyy pitkällä aikavälillä selviytymään elinympäristönsä elinkelpoisena osana sen luontaisella levinneisyysalueella, mikä edistää lajin suotuisan suojelun tason saavuttamista tai säilyttämistä direktiivin 92/43/ETY liitteessä II, IV tai V lueteltujen lajien osalta ja turvaa direktiivin 2009/147/EY soveltamisalaan kuuluvien luonnonvaraisten lintulajien kannat ja lisäksi meriekosysteemeissä edistää ympäristön hyvän tilan saavuttamista tai säilyttämistä”

Lajien elinympäristöt ennallistamissuunnitelmassa

- Lajien elinympäristöjen riittävää laatua ja määrää koskevat kohdat ovat pääosin ennallistamissuunnitelman kohdassa 6.2.5.
- Ennallistamissuunnitelmaan tarvitaan **lista luonto- ja lintudirektiivien lajeista**, joiden elinympäristöt tarvitsevat tilan parantamis- tai ennallistamistoimia. Tunnistetut lajit on listattava **joko yksitellen tai ryhmissä** ennallistamissuunnitelmaan.
 - Jos jäsenvaltiot haluavat suunnitella ennallistamistoimenpiteitä lajiryhmien perusteella, on ennallistamissuunnitelman ohjeluonnoksen (3/2025) mukaan suositeltavaa käyttää olemassa olevia lajiryhmiä, kuten esimerkiksi luontodirektiivin lajien ekologisia ryhmiä: [EEA geospatial data catalogue](#)
- **Elinympäristöt** on myös valittava valmiista ekosysteemilistasta, joka on tehty erikseen ennallistamissuunnitelmaa varten.

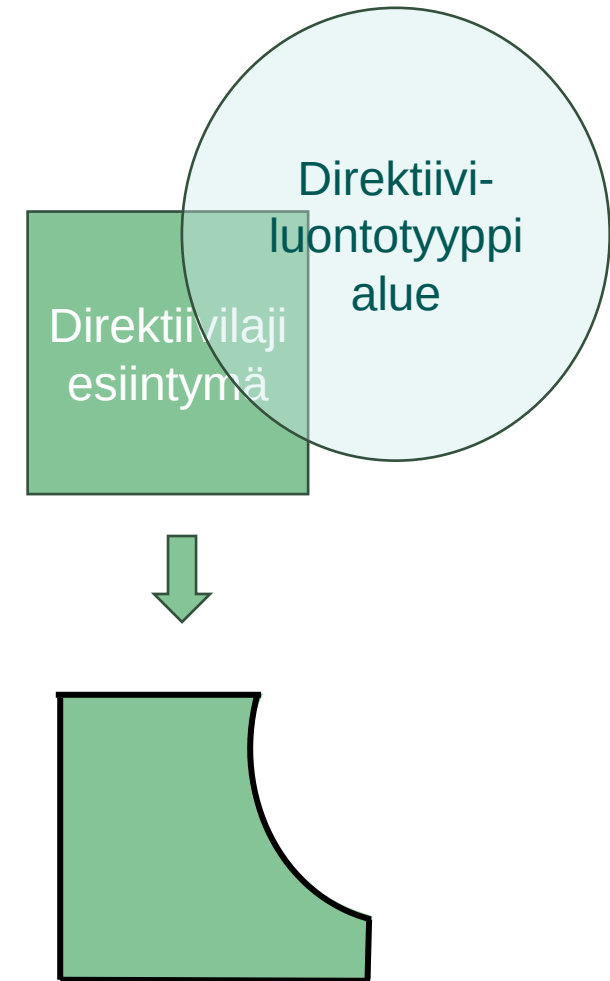
Ennallistamisasetuksen ekosysteemiluokittelu

General ecosystem typology (NRP)	Annex I & II NRR – ecosystem grouping	Relation with PAF-categories	Link to EU ecosystem typology
Wetland ecosystems (coastal and inland)	Wetlands (coastal and inland)	<i>Bogs, mires, fens and other wetlands</i>	<i>Inland wetlands (ET7), Coastal marshes and salines (ET11.4), Marine inlets and transitional waters (ET10); plus these habitat types #</i>
Grassland ecosystems	Grasslands and other pastoral habitats	<i>Grasslands</i>	<i>Grassland (ET3) & components of Level 3 sub-type 5.2.3 Temperate shrub heathland</i>
Rivers, lakes, alluvial, riparian ecosystems	River, lake, alluvial and riparian habitats	<i>Freshwater habitats (rivers and lakes)</i>	<i>Rivers and canals (ET8) & Lakes and reservoirs (ET9); plus these habitat types £</i>
Forests and woodland ecosystems	Forests	<i>Woodlands and forests</i>	<i>Forest and woodland (ET4), except level 3 sub-types 4.1.1 and 4.1.2</i>
Heath, shrub and scrub ecosystems	Steppe, heath and scrub habitats	<i>Heathlands and shrubs</i>	<i>Heathland and shrub (ET5, except parts of sub-type 5.2.3)</i>
Rocky, dune and sparsely vegetated ecosystems	Rocky and dune habitats	<i>Rocky habitats, dunes & sparsely vegetated lands</i>	<i>Sparsely vegetated ecosystems (ET6) and Coastal beaches, dunes and wetlands (ET11) except ET11.4; plus these habitat types</i>
Cropland ecosystems	-	<i>Other agroecosystems (incl. croplands)</i>	<i>Cropland (ET2)</i>
Urban ecosystems	-	-	<i>Settlements and other artificial areas (ET1)</i>
Marine ecosystems	All marine habitat type groups of Annex II	<i>Marine and coastal waters</i>	<i>Marine ecosystems (ET12)</i>
Others		<i>Others (caves, etc.)</i>	<i>n/a</i>

[NRRC2-C2-background typology ecosystems.pdf](#)

Lajien elinympäristöt ennallistamissuunnitelmassa

- Ennallistamissuunnitelmassa on annettava **arvio pinta-alasta (km²)**, jolla tehdään lajin tai lajiryhmän elinympäristöjä parantavia toimia vuoteen 2030 mennessä.
- Lajien elinympäristöjen laatua ja määrää parantavien toimien tunnistamisessa on keskeistä huomioida myös **lisäisyys** suhteessa luontotyyppitoimiin, ja tuotettavassa pinta-ala-arviossa olisi huomioitava myös **lisäisyys luontotyyppitoimien kanssa**.
 - Tämä vaatimus tulee suoraan ennallistamisasetuksesta (Artikla 4 kohta 7).

Lajien elinympäristöt ennallistamisasetuksessa

- Lajien elinympäristöjen riittävän laadun ja määrän arviointi ja tavoitteisiin liittyvien tietojen ilmoittaminen kansallisessa ennallistamissuunnitelmassa on yksi sen haastavimpia kohtia.
 - Haastavuus syntyy mm. lisäisyydestä luontotyyppitoimien suhteen.
 - Myös yhden pinta-alan ilmoittaminen lajin tai lajiryhmän elinympäristöjen ennallistamistavoitteeksi on vaikeaa.

